

Protokół

18. posiedzenia, III. sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 4. Stycznia 1886.

Początek o godzinie 11. minut 25.

Przewodniczący: Marszałek krajowy Dr Mikołaj Zyblikiewicz.

Sekretarze: pp. Dr. St. hr. Bađeni, Adam Jędrzejowicz, Władysław ks. Sapieha.

Obecnych posłów 111.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Protokół z 17go posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw takowemu nie wniesiono zarzutów.

Sekretarz p. książę Wł. Sapieha czyta spis petycyj wniesionych po dzień 4-go Stycznia 1886 od Nr. 810 do Nr. 832 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji dla spraw gospodarstwa krajowego L. 810, 811, 820, 827.

„ budżetowej L. 812, 813, 817, 818, 824, 830, 831.

„ szkolnej L. 814, 821, 828.

„ bankowej L. 815.

„ petycyjnej L. 816, 829, 832.

„ administracyjnej L. 819, 823.

„ górniczej L. 825.

„ podatkowej L. 826.

Wydziałowi krajowemu zaś przekazano petycję do L. 822.

Na zapytanie Marszałka Izba zgadza się, ażeby przed przystąpieniem do porządku dziennego wzięto jako punkt pierwszy:

Sprawozdanie dodatkowe Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej w Czernichowie i folwarku Czernichowskim, tudzież o szkole ogrodniczej w Czernichowie.

W zastępstwie sprawozdawcy p. Dr. Wereszczyńskiego p. Dr. Hoszard wnosi odesłanie tego przedmiotu do komisji dla spraw gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Przystąpiono do dalszego ciągu rozpraw nad sprawozdaniem komisji szkolnej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wniosku p. Romańczuka.

Z kolei przemawia p. Czerkawski i wnosi następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia . . . zmieniająca niektóre postanowienia ustawy krajowej z dnia 22. Czerwca 1867. (Dz. u. kr. z r. 1867. Cz. V.) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

§. 1.

W ustawie krajowej z d. 22. Czerwca 1867 r. (Dz. u. kr. z r. 1867 Cz. V.) o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem umieszczony ma być po Art. II. jako nowe postanowienie następujący

Art. II. a)

Jeżeli w jakiej miejscowości o mieszanej ludności, używającej w części polskiego a w części ruskiego języka jako towarzyskiego, ludność, której język nie jest wykładowym językiem w żadnej z miejscowych szkół ludowych, stanowi co najmniej czwartą część ogółu jej mieszkańców, w miejscowościach zaś z ludnością wyżej 12 tysięcy dusz sięga do 3000 dusz, a znajduje się tam dwie lub więcej publicznych szkół ludowych dla dzieci jednej płci, to przynajmniej w jednej szkole, a w razie, jeżeli istniejąca jedna tylko szkoła posiada klasy o współrzędnych oddziałach, to w nowo utworzonych tego rodzaju oddziałach językiem wykładowym winien być język tej drugiej części ludności, o ile z dochodzenia w myśl art. 4. 10. i. 11 ustawy krajowej z d. 2. Maja 1873 r. (Dz. u- kr. L. 250) o zakładaniu szkół ludowych przedsięwziętego i w skutku zapisów do szkoły się okaże, że w tej gminie przebywa dostateczna ilość rodziców, którzy piagną swe dzieci, w wieku do szkoły obowiązany będące, posyłać do takiej szkoły lub takich oddziałów.

§. 2.

Artykułu V. lit. b) i lit. c) powołanej w §. 1. ustawy krajowej o języku wykładowym przestaje obowiązywać w dotychczasowej osnowie i ma odtąd opiewać jak następuje:

Art. V.

b) W klasach wszystkich szkół średnich, co z powodu przepełnienia wymagać będą rozdzielenia na współrzędne oddziały, mają być osobne oddziały (klasy równoległe czyli paralelne) urządzane na podstawie drugiego języka krajowego (polskiego lub ruskiego) jako wykładowego, skoro rodzice co najmniej 25 uczniów przeznaczonych do rozdziału klasy tego zażądadają i swoich synów do powstającego na tej podstawie nowego oddziału zapiszą. Postępując do klas wyższych ci uczniowie mają znaleźć sposobność pobierać w zakładzie naukę w podobnych oddziałach w tym samym języku wykładowym, dopóki liczba uczęszczających do ich oddziału nie zejdzie poniżej 20 lub w ogóle nie ustanie potrzeba utrzymywania współrzędnego w odpowiedniej klasie oddziału.

c) W szkołach średnich lub ich oddziałach z językiem wykładowym ruskim nauka języka polskiego, a w szkołach średnich lub ich oddziałach z językiem wykładowym polskim, nauka języka ruskiego, jest *względny* obowiązkiem w tem znaczeniu, iż na wyraźne żądanie rodziców uwolnić należy każdego ucznia od pobierania nauki drugiego języka krajowego, nie będącego dla niego językiem wykładowym.

§. 3.

Mojemu Ministrowi oświecenia poruczam wykonanie niniejszej ustawy.

Następnie stawia p. Czerkawski wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zwraca się komisji edukacyjnej sprawozdanie o wniosku posła Romańczuka z poleceniem, żeby swoje wnioski przedstawiła w formie projektu do ustawy, uwzględniając projekt ustawy wniesiony przez posła Czerkawskiego.

Izba popiera powyższy wniosek p. Czerkawskiego

Przemawia ks. Biskup Pelesz.

Po objaśnieniu Marszałka co do przemówienia p. hr. Golejewskiego na poprzednim posiedzeniu, przemawia zapisany do głosu p. Pietruski.

Podczas przemówienia p. Pietruskiego przewodnictwo obejmuje Zastępa Marszałka ks. Metropolita Sembratowicz, które następnie Marszałek napowrót odbiera.

P. Brykczyński wnosi zamknięcie dyskusji i wybór generalnych mowców.

P. Małecki wnosi odesłanie wniosku swego, postawionego na poprzednim posiedzeniu, do komisji szkolnej.

Izba uchwała ten wniosek.

Przemawiają jeszcze pod względem formalnym: pp. Wolański Władysław, Merunowicz, i Antoniewicz.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek zamknięcia dyskusji.

Izba uchwała zamknięcie dyskusji.

Marszałek oświadcza, iż do głosu *za* wnioskami komisji szkolnej zapisani są: pp. ks. Adam Sapieha, Merunowicz, Romer, Henzel i Pilat;

zaś *przeciw* wnioskowi komisji pp. ks. Siczynski, Rozwadowski Tomisław, Antoniewicz, Romańczuk, hr. Golejewski, Wolański Wł., Żywicki, Wernicki.

Marszałek wzywa Izbę do wyboru mowców generalnych, i przerywa w tym celu posiedzenie.

Po dokonaniu wyborów Marszałek podejmuje posiedzenie na nowo, i oznajmia, że generalnym mowcą *za* wnioskami komisji obrano księcia Adama Sapiechę, zaś *przeciw* wnioskowi komisji p. Tomisława Rozwadowskiego.

Przemawia p. książe Adam Sapieha i wnosi odesłanie tak wniosków pp. Małeckiego i Czerkawskiego, jako też wniosku komisji napowrót do komisji szkolnej z poleceniem, ażeby sprawozdanie i wnioski w tym przedmiocie jeszcze na bieżącej sesji przedłożyła.

Następnie przemawia p. Tomisław Rozwadowski i wnosi przejście do porządku dziennego nad wnioskami komisji szkolnej i odesłanie do Wydziału krajowego wniosków pp. Małeckiego i Czerkawskiego.

Przemawia sprawozdawca komisji szkolnej p. Zoll i stawia następującą poprawkę do punktu III. wniosków komisji:

Komisja szkolna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Projekt do III. rezolucyi, wzywającej c. k. Rząd, aby w myśl art. V. lit. c. ustawy krajowej z dnia 22. czerwca 1867. w szkołach średnich naukę języka polskiego i ruskiego zaprowadził o tyle jako obowiązkową, iżby tylko na wyraźne żądanie rodziców uwalniano uczniów w szkołach średnich z językiem wykładowym polskim od nauki języka ruskiego, w szkołach zaś średnich z językiem wykładowym ruskim od nauki języka polskiego, zwraca się komisji celem sformułowania jej jako projektu do ustawy.

Zoll

wniioskodawca.

Przed przystąpieniem do głosowania, Marszałek udziela głosu p. ks. Kaczale dla sprostowania faktu.

Przemawia p. ks. Kaczała, następnie również dla sprostowania faktu pp. Torosiewicz i hr. Golejewski.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. Torosiewicza, przejścia do porządku dziennego nad całym wnioskiem komisji.

Przemawia jeszcze p. ks. Adam Sapieha co do formalnego traktowania.

Po odpowiedzi Marszałka Izba w głosowaniu uchyla wniosek p. Torosiewicza.

Następnie poddaje Marszałek wniosek p. Tomisława Rozwadowskiego, co do odesłania wniosków pp. Małeckiego i Czerkawskiego do Wydziału krajowego

Na wniosek p. JE. L. Wodzickiego co do formalnego traktowania, Marszałek oświadcza, iż nad wnioskiem p. Rozwadowskiego zarządzi dwukrotne głosowanie, mianowicie poddaje najpierw ustęp wniosku p. Rozwadowskiego co do odesłania wniosku p. Małeckiego do Wydziału krajowego.

Marszałek konstatuje, że za wnioskiem odesłania do Wydziału kraj. wniosku p. Małeckiego oświadczyło się tylko 46 posłów, zaś przeciw 54.

Następnie poddaje Marszałek pod głosowanie kwestyę odesłania wniosku p. Czerkawskiego do Wydziału krajowego.

Izba w głosowaniu odrzuca wniosek odesłania do Wydziału krajowego wniosku p. Czerkawskiego.

Nareszcie poddaje Marszałek pod głosowanie wniosek p. ks. Adama Sapiehy odesłania tak wniosków komisji, jakoteż pp. Małeckiego i Czerkawskiego do komisji szkolnej z poleceniem, ażeby sprawozdanie i wnioski swe w tym przedmiocie jeszcze na bieżącej sesji przedłożyła.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem p. ks. Adama Sapiehy.

Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne z powodu świąt obrz. gr. kat. na dzień 11. Stycznia 1886. r. godzinę 11. przed południem z następującym porządkiem dziennym:

Porządek dzienny 19. posiedzenia, III. sesji, V. peryodu Sejmu galicyjskiego, które się odbędzie w Poniedziałek dnia 11. Stycznia 1886. o godzinie 11. przed południem.

1. Pierwsze czytanie wniosku posła Lasockiego w przedmiocie ograniczenia sprzedaży piwa zagranicznego i trunków spirytusowych słodzonych po handlach korzennych i mięszanych.
2. Pierwsze czytanie wniosku p. Pławickiego w przedmiocie zalesienia nieużytków powiatu Nowotarskiego i w przedmiocie projektu do ustawy o zalesienie nieużytków w całym kraju.
3. Pierwsze czytanie wniosku posła Władysława Koziebrodzkiego w przedmiocie obowiązku ubezpieczenia od ognia budynków przeznaczonych wyłącznie na cele publicznej szkoły ludowej.

4. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi Zwierzchności gminnej Kopyczyńce względem pozwolenia na pobór 100% dodatku do podatku konsumcyjnego od mięsa i wina.
Sprawozdawca poseł Smolka.
5. Sprawozdanie Wydziału krajowego o petycyi gminy Mikulińce powiatu Tarnopolskiego względem zezwolenia na pobór 75% dodatku do podatku konsumcyjnego od wina i mięsa.
Sprawozdawca poseł Smolka.
6. Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z kurii miast okręgu wyborczego miasta Stanisławowa.
Sprawozdawca poseł Pietruski.
7. Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego z przedłożeń Wydziału krajowego o szkołach rolniczych, folwarku, eksploatacyi torfu, tudzież o założeniu gorzelnii w Dublanach.
Sprawozdawca poseł Edward Jędrzejowicz.
8. Sprawozdanie komisji rybackiej z przedłożonych przez Wydział krajowy projektów ustawy o urządzeniu i wykonywaniu rybactwa, oraz ustawy o ochronie rybactwa (drugie czytanie).
Sprawozdawca poseł Bobrzyński.
9. Sprawozdanie komisji szkolnej o petycyach, a mianowicie:
- o petycyach 80 Towarzystw pedagogicznych w sprawie zmiany ustawy z dnia 2. Maja 1873, Nr. 251. o stosunkach prawnych nauczycieli szkół ludowych;
 - o petycyi 9 gmin powiatu Jasielskiego o uwolnienie ich od dawniejszych zobowiązań do prestacyi na opłacanie nauczycieli;
 - o petycyi Karoliny Cholewińskiej młodszej nauczycielki w Porębie Żegota o przemianę zajmowanej przez nią posady na posadę nauczycielską z płacą 300 zł. w. a.
Sprawozdawca poseł Pilat.
10. Sprawozdanie komisji drogowej o petycyach a mianowicie:
- o petycyi Wydziału powiatowego w Gorlicach o przedłużeniu koncesyi na pobór myta na drogach komunikacyjnych Ropa - Wesola i Biecz - Golanka na przeciąg 10 lat począwszy od 15. Czerwca 1887;
Sprawozdawca p. Wł. Koziebrodzki.
 - o petycyi Zwierzchności gminnej Chyrów w przedmiocie zniesienia zapory mytniczej w śródmieściu;
Sprawozdawca poseł Brykezyński.
 - o petycyi gmin Braciejowa, Gawryłowa i Stasiówka, o subwencyę na drogę prowadzącą z Dębicy do Grudnej i Brzostka;
 - o petycyi gminy miasta Dąbrowa w przedmiocie zwolnienia jej od obowiązku zapłacenia funduszowi krajowemu sumy 1000 zł. jako dobrowolnego datku na budowę drogi krajowej Tarnów - Szczucin;
Sprawozdawca poseł Dembowski.
 - o petycyi gminy miasta Krościenka w sprawie udzielenia zasiłku z funduszu krajowego na dokończenie mostu na Dunajcu.
Sprawozdawca poseł Wincenty Gnoiński.
 - Sprawozdanie komisji drogowej o petycyi Rady pow. Sądeckiej o wybudowanie mostu na Dunajcu.
Sprawozdawca poseł Jaworski.
11. Sprawozdanie komisji petycyjnej o petycyach a mianowicie:
- o petycyi nauczycieli szkoły w Nowym Targu o udzielenie dodatku drożyznianego;

- b) o petycyi Stanisława Kominkowskiego, nauczyciela w Nowym Targu, o udzielenie zapomogi lub zaliczki na płacę;
c) o petycyi Józefa Głuca, nauczyciela ludowego w Ochotnicy, powiatu Nowotarskiego, o udzielenie zapomogi;

Sprawozdawca poseł Pławicki.

- d) o petycyi Maryi Żukotyńskiej w sprawie karnej o przekroczenie przeciw bezpieczeństwu czei;

Sprawozdawca poseł Antoniewicz.

- e) o petycyi Wydziału powiatowego Jasielskiego, o wyjednanie bezzwłocznego wykonania rozporządzenia c. k. krajowej Dyrekeyi Skarbu z dnia 26. Grudnia 1882. do L. 66.184 w przedmiocie przyznanych ulg w podatkach.

Sprawozdawca poseł Kapri.

Koniec posiedzenia godz. 4. minut 15 po południu.

Marszałek krajowy:

Dr. Zyblkiewicz w. r.

Sekretarze:

Badeni w. r.

Jędrzejowicz w. r.

Spis petycyj

wniesionych po dzień 4. Stycznia 1886. roku.

810. Gmina Mosty, pp. Jankę, w sprawie regulacyi górnego Dniestru.
811. Gmina Chłopczyce, pp. Jankę, w tej samej sprawie.
812. Wydział ruskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie, pp. Romańczuka, o subwencyę na cele wydawnictwa.
813. Teodor Borkowski, pp. Abrahamowicza, o subwencyę na kształcenie się w śpiewie.
814. Franciszek Bittner nauczyciel w Uszkowcach, pp. Czajkowskiego, o przyznanie mu lat służby do emerytury.
815. Wydział powiatowy w Przemyślanach, pp. Czajkowskiego, w sprawie rewizyi przywilejów Banku austro-węgierskiego.
816. Pogorzeley wsi Żukowa, pp. R. Potockiego, o zapomogę i opust podatków.
817. Erazm Podgórski nadzorca drogi przy kolei Karola Ludwika, pp. Męcinińskiego, o subwencyę na kształcenie córek w muzyce.
818. Julia Romankiewicz wdowa po nauczycielu gimnazyalnym, pp. E. Wolańskiego, o zapomogę.
819. Mieszkańcy przysiółka Huta samokłeska powiatu Jasielskiego, pp. Bereźnickiego, o wydzielenie ze związku gminy Folsz i utworzenie samoistnej gminy.
820. Właściciele gruntów położonych nad Lipą gniłą, pp. Onyszkiewicza, w sprawie regulacyi tej rzeki.
821. Hajduczek Jan nauczyciel w Rohatynie, pp. Onyszkiewicza, o przyznanie mu lat służby do emerytury.
822. Obszar dworski i gmina Borek stary, pp. E. Jędrzejowicza, o przedłużenie koncesyi na pobór myta mostowego na rzece Ryjak.
823. Awit Wilkoszewski, pp. Łazarskiego, w sprawie tępienia dzikich zwierząt.
824. Gmina Smoliń powiatu Rawskiego, pp. Bilińskiego, o zapomogę na budynek szkolny.
825. Krajowe Towarzystwo naftowe, pp. Gorayskiego, o ściśle wykonywanie taryfy cłowej co do nafty i wydanie nowego rozporządzenia ministeryalnego, w przedmiocie rozróżnienia surowca od destylatu, oraz o wykonywanie kontroli przy podatku konsumcyjnym w duchu opieki nad przemysłem krajowym.
826. Rada szkolna miejscowa w Polance wielkiej ad Oświęcim, pp. Łazarskiego, o uwolnienie od podatku ogródka szkolnego przeznaczonego na cele naukowe i zwrot dotąd za ten ogródek zapłaconych podatków.
827. Gmina Lipnica dolna, pp. Hoszarda, o bezzwrotną zapomogę na regulacyę rzeki Uszwicy lub uznanie tego przedsięwzięcia za państwowe.

828. Mieszkańcy narodowości polskiej wsi Czaszyna powiatu Liskiego, pp. Żurowskiego, w sprawie języka wykładowego w tamtejszej szkole.
829. Zwierzchność gminy Przedzielnicy, pp. Ochrymowicza, o odpisanie zalegającej zwrotnej zapomogi rządowej.
830. Wydział Towarzystwa „Schroniska“ wszechniczy wiedeńskiej, pp. Łazarskiego, o subwencję na wybudowanie domu dla ubogich studentów.
831. Stefan Woliński kierownik szkoły w Domarynach, pp. Łazarskiego o zapomogę.
832. Gmina Gilowice, pp. Łazarskiego, o ustanowienie samoistnego probostwa dla tej gminy.
-